

1) 3 OATHS - Shalosh Shavuos Kesubos 111a

ההוא מיבעי ליה לכדרבי יוסי ברבי חנינא אמר ג' שבועות הללו למה
אחד שלא יעלו ישראל בחומה ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את
ישראל שלא יمرדו באומות העולם ואחת שהשביע הקדוש ברוך הוא את
העובד כוכבים שלא ישתעמדו בהן בישראל יותר מזאת

2) Tanchuma Noach 10

צָא מִן הַתְּבָה. זֶה שָׁאֵר הַכְּתוּב: אַנְיַ פִּי
מֶלֶך שְׁמֹר וְעַל דְּבָרַת שְׁבוּעַת אֱלֹהִים
(קהלת ח, ב). אָמַר הַקָּדוֹש בָּרוּךְ הוּא
לִיְשָׂרָאֵל, מִשְׁבִּיעַ אַנְיַ עַלְיכֶם, שָׁאֵם תָּגֹזֵר
עַלְיכֶם מֶלֶכְוֹת גּוֹרֹת קְשׁוֹת, אֲל תִּמְרֹדוּ
עַלְיהָ בְּכָל דְּבָר שַׁהְיָא גּוֹרָת עַלְכֶם, אֲלָא
פִּי מֶלֶך שְׁמֹר. אֲכַל אָמַת תָּגֹזֵר עַלְיכֶם
לְבַטֵּל הַתּוֹרָה וְאֶת הַמִּצְוֹת, אֲל תִּשְׁמַע
לְה, אֲלָא אָמַר לְה, אַנְיַ פִּי מֶלֶך שְׁמֹר,
בְּכָל מָה שָׁאַת צְרִיכָה. אֲכַל עַל דְּבָרַת
שְׁבוּעַת אֱלֹהִים, אֲל תִּבְהַל מִפְנֵי תְּלַךְ
(קהלת ח, ג), לְפִי שְׁאַין מְבֻטְלִין אֶתְכֶם מִן
הַמִּצְוֹת, אֲלָא שְׁתַכְפְּרוּ בְהַקָּדוֹש בָּרוּךְ
הוּא, לְפִיכָךְ עַל דְּבָרַת שְׁבוּעַת אֱלֹהִים.

1 Go forth from the ark (Gen. 8:16).

Scripture says elsewhere in reference to this verse: *I counsel thee: keep the king's command, and that in regard of the oath of God. Be not hasty to go out of His presence* (Eccles. 8:2–3). The Holy One, blessed be He, said to Israel: If a government imposes harsh decrees upon you, I adjure you not to rebel against that government but rather to *keep the king's command*. However, if the government should decree that you must violate the Torah and its commandments, do not hearken unto it. Say to that government: "I will keep the king's command in whatever you desire, but with regard to an oath to God, Scripture states: *Be not hasty to go out of His presence.*" They want you to violate the commandments so that you will ultimately repudiate the Holy One, blessed be He. Hence, it says: *In regard of the oath of God, be not hasty to go forth from His presence* (*ibid.*).

3) PART 2 example ...

ובנו עשו חנינה מישאל ועוזריה. בשעה שהעמיד נבוכדנצר את הצלם, אמרו לו מה אתה סבור, שאם תשליך אותנו לתוכה כבשן האש, אין הקדוש ברוך הוא מצילנו, יודעים אנחנו שהקדוש ברוך הוא יכול להציל אותנו, אלא בין מציל ובין שאינו מציל, אין אלו משתחווים לצלם, דכתיב: הן איתי אללה נאדי אנחנו פלחים יוכל לשיזבותנו מון אהון נורא יקדעת ומון יודה מלכא ישזיב, והן לא ידיע להו לא מלכא די לאלה לא איתנה פלחים ולצלם דהבא די הקמת לא נסגד (דניאל ג, י-ח). אמר להם נבוכדנצר, הצדא שדרך מישך ועובד נגו (דניאל ג, י). מהו הצדא? אמר להם: האמת אתם אומרם כך. ענו שדרך מישך ועובד נגו ואמרין למלכא, נבוכדנצר לא חשחין נגו (דניאל ג, טו), ולא אמרו לו מלכא, אלא אמרו לו: נבוכדנצר לא חשחין אנחנו על דנה פתגם להמתותך. אם למסים אם לארוניות ולכל מה שאתה גוזר, אני פי מלך שמר, ואתה מלך עליינו. אבל לך כפר בהקדוש ברוך הוא, אתה נבוכדנצר, לא חשחין אנחנו נגו, שפנו אנו מציון על דברת שבועת אללים, אל תפהלו מפני מלך אל תעמד בדבר רע (קהלת ח, י). כיון ששמע מהו כך, באדין נבוכדנצר החמל חמא וצלם אנפהי אשטען על שדרך מישך ועובד נגו ענה ואמר למזה לאתונא חד شبעה על די חזה למזה (דניאל ג, יט). כיון שהסיקו את הקבשן, באדין גבריא אלך כפתו בסרבליהון פטשיהון וברבלתהון ולבוישיהון ורמיי לנגו אהון נורא יקדעת (דניאל ג, כא).

מכאן אתה למד, שאפלו בשעת הסכנה אל ישנה אדם את עצמו מבזדו, שהרי יצאו אליו לשרפ וקשתו עצמן.

4) Netzach Yisroel 24 (Maharal)

וכן בפרק בתרא דכתובות (קיא).) "השבועתי אתכם בנות ירושלים וגוי" (שיה"ש ב, ז), אמר רבי יוסי בר חנינא, ג' שבועות הללו למה, אחת - שלא יעלו ישראל בחומה. ואחת - שהשביע הקב"ה לישראל שלא יمرדו באומות העולם. ואחת - שהשביע אומות העולם שלא ישתעبدو בישראל יותר מدائית. ורבי לוי אמר שש שבועות הללו למה, ג' הא דאמרן, איןך - שלא יגלו את הקץ, ושלא ידחקו את הקץ, ושלא יגלו את הסוד לאומות העולם. "בצבאות או באילות השדה" (שם), אמר רבי אליעזר, אם אתם מקיימים את השבועה - מוטב, ואם לאו - אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאיילות השדה, עד כאן. וביאור עניין זה, כי הגלות כמו שאמרנו הוא שני מסדר העולם, ודבר כמו זה קשה שיעמוד בשני הסדר שלו, ותמיד הוא חפץ לבטל השני, דהיינו שתיקבצו מן הפיזור, ויעלו בחומה לשוב מן האומות, וזה פירוד זה מזה. השני - שלא יمرדו ישראל באומות, וזה מצד ישראל. הג' - שלא ישתעbedo בהם יותר מدائית, וזה מצד האומות, ובזה יהיה נשאר הגלות:

ומה שאמרו רבני השבע[מ] בדורו של שמד, כי לא די שהשביעם במילה,
כי המילה אינה רק שפיכת דמים בלבד, אבל הgalות היו מיסרין אותו
ביסורים שונים וקשים מאד. וכך אמר שהשביעם בדורו של שמד, שהיה
מסרקין את בשרם במריקות ברול, וכך השבעם בדורו של שמד. ואם
תאמר, דורו של שמד עצמן במה השבעם שלא ישבו. ואין זה קשיא, כי
פירוש 'בדورو של שמד' הינו במידה שהוא לדורו של שמד, שהיו דבוקים
בה דורו של שמד, ובאותה במידה השבעו אותם שלא ישבו בעניין הgalות. כי
דורו של שמד, אף על גב שהגיע להם המיתה בגלות, לא היו מושנים. ועוד
פירוש 'בדورو של שמד', רוצה לומר אף אם היו רוצחים להמית אותם
בעינוי קשה, לא יהיו יוצאים ולא יהיו מושנים בזוה. וכן הפירוש אצל כל
אחד ואחד, ויש להבין זה:

5) KISVEI HARAMBAN

כל הדברים יהו בהוויתן¹⁵, בסעודת העתודה, בין המஸוכר ולוותן¹⁶, בוגים וגינה ביתן¹⁷, המהבה יראה והמקחיש לא יוכה לראותן,¹⁸ רוגל כמי משפט וצדקה כנהל אתון¹⁹, ועתה רבותינו הקדושים, קובלגנו ליכים פרושם²⁰, אם באחים לדרו דבש גדור להרים מדרך מסלול טופחה²¹, יצא מפלס צדקה²², כי אלי שראת צורך שעתם ולתינו מקם לשלהן דברת מטה,²³ אשר הראה אתכם בהר²⁴, הוא מגדל מונטנשילד²⁵, חור והגרגער²⁶, למה כלתם אותנו עמהם להכניס ארצנו בגורן והוחם האלהות העם, ומה לנו להם²⁷, גובל נח²⁸ ביןינו וביניהם²⁹, ואחרי שאין במקומו מחלת ולא שור ושר בגבולנו³⁰, אין אהירות הרmercם עליינו.
 והנה קהלוינו ססם לעכוב הר הנגול³¹ ומתקאים לו קנא גוללה³², לכבוד קורתו והסידתו ואת יקר תפארת גוללה³³, לא מהוינו פסחים על שמי סעיפים³⁴, לסרו מני דרכ נני³⁵ רבתינו הפסל אל הפלוי הנעם הטולסוטם, ואם עלה על לבם מkickת מגותכם ועל כן ספר מורה הנבוכים יחוין, ומדרב בעינינו שפותחות דיבוקו³⁶, כי לבם כמחט סדקית³⁷ לא יידע דרכו³⁸ ובכניתו לא עפיקו³⁹, מה יאמרו לספר המודיע, והמכתב מכתב אלות⁴⁰ אשר השיטין, מפתח ספרי הרוב יול בתלמוד ומואל כל תרומי,⁴¹ ספר מצות הי' עשה לא תעשה, מלמד לתלמידים בגודו ומורא בהלכות תלמוד התורה, יורה החטים דרכ⁴² בלבלה תשובה,⁴³ ובנתת ושותה⁴⁴ ובול קשיות והוות, מפק נרגולות⁴⁵, כי לא מצינו דברי תשובה רוקם כמקורים ומפרדים⁴⁶ בין ההלכות וההנוגדים בלתי בוריין,⁴⁷ וכל בני גאנונים הראשונים ואחרונים לא מצינו אותן דרישים לכל הפתיחה⁴⁸ ומווננים,⁴⁹ כאשר המת מפרשימים ומובאים בספר ההוא המכוול במנינים, המילוסט בסיסרים מבחוץ וממכבים⁵⁰, שלמה זו הדר. ועין הערת 60 באנדרת א. 15 ברבות גם. א. 16 בא בתרא עה. א. 17 אמרת א. ת. 18 עמוס ה. כד. 19 צפ. 20 צפ. 21 צפ. 22 צפ. 23 צפ. 24 צפ. 25 צפ. 26 צפ. 27 צפ. 28 צפ. 29 צפ. 30 צפ. 31 צפ. 32 צפ. 33 צפ. 34 צפ. 35 צפ. 36 צפ. 37 צפ. 38 צפ. 39 צפ. 40 צפ. 41 צפ. 42 צפ. 43 צפ. 44 צפ. 45 צפ. 46 צפ. 47 צפ. 48 צפ. 49 צפ. 50 צפ.

๓๖๒

רַמְבָּ

אללה יושטני בעמק יהושפט^{٦٤}, ואלה יבוא נורו בנהלו הבתו^{٦٥},
ויהה שיתו אשר אין מיטפחים לשתחות^{٦٦},
אללה יעמדו על גורתכם, ואלה לא הורו על מלחת תורתכם,
והלא אפלו לאלש בירוח של אללה עבדיו ושהותיו הנכנים,
צוו רוחתינו: שלא להטיל אימת יהורה ליחסם שאלא ואכללו והר איסור^{٦٧},
ואכלי בלבשיהם וברכותיהם בינהו כבודה על הבית^{٦٨},
ザריכו למיררינו בינהו כבודה על הבית⁶⁹,
ו זו קל והומש שאין לו תושובת⁷⁰,
על אותה מכבה וכמה הדודרא הא קלהות גולות,
עם צעדים רבו⁷¹ אמר בהם כמה שפדים וכמה חכמים שחלק הייבין בכבודם,
הרבבה משתתת עשרה רוזא אמד⁷²,
כל שכן וכל שוכן שודה צזר לבא בטוט⁷³ וליסר בנחתה,
ולואי שיטתה בדור אויר לקל פולק פולקה⁷⁴,
יב השעת פורתה שביבה מישובנה עצה⁷⁵,
ואם הוגרו ברוך של לא דורי מוקבים מחלת⁷⁶,
לא יושטו להרים כניעים⁷⁷, ואמרנו לעיניכם אדרבה,
ויהה לרלום שיט⁷⁸ ולקפלסן סבה,
ואנו גורינו גורווה על הצבור יוכלו זעמדו בה⁷⁹,
ולמה ברובות וגוניגי כלנו את מלחלה⁸⁰,
ותגה אנו קבלנו גורתכם ונזהר מרוב פיכם,
עד תחקרו מלון⁸¹ והשמעו אמרנו נוכחים⁸²,
כיז איז סביבותן חסין?
אין בארכזיטינו ננד חניך ופוצחה פה ומצחצ'ן⁸³ כנגד קבלתנו,
איין פץ איזו יצאת איזו צזהה ברכהותינו⁸⁴,
ואמנגן כי בגין הרים ררכבה יוצאת אשר בה הסוסים שחורים⁸⁵,
וחרב המהלקת במוכס חזהית מעלה ענן כגדיר ראיית⁸⁶,
ויהה הרב ריחן ר' שלמה שם מיר נזב עמו⁸⁷,
כיז ריב לחקס כל ברחו יס עס הקמי ארכ' ראיותיך⁸⁸,
ואנתנו לא דנון קשט אמוראים⁸⁹ דבר ילקם מטנו ומתח⁹⁰,
ואמת שמענו איה הרב הגודל⁹¹ מזוק במודריה ריבתינו בהגדות⁹²,
ט. ריאול. ד. ב. 87. ישעיה ז. ט. הרاشונה שתיו המתה תנשנה למשפט.
ו. רוסה. סמ. יב. 89. יישע ז. א. 4. יט. משלי כה. כו: טשי דברם נוכחות.
5. עט. יאוב. בכ. 6. טשי ז. ג. 7. תלמיד.
ק. טשי ז. ג. ורמא לדרשת חזיל' ברכבתו י. ב. שלאי.
ש. שבת. לה. א). 91. שם. טשי ז. ג. 92. תלמיד הולך.
ע. שבת. לה. א). 93. שם. טשי ז. ג. 94. עט.
פ. שבת. ז. ג. 95. בדרור ביר. ה. טשי ז. ג. 96. ברכבתו.
ג. טהראן ז. ג. 97. ברכבתו.

6) DINA DIMALCHUSA DINA Nedarim 28a

גַּם' וְהָאָמֵר שְׁמוֹאֵל דִּינָא דְּמֶלֶכֶתָּא
דִּינָא

- ⁴ **GEMARA:** The Gemara asks, concerning the mishna's statement that one may take a vow to tax collectors: **But didn't Shmuel say: The law of the kingdom is the law**, i.e., there is a halakhic principle that Jews must obey the laws of the state in which they live? Since one must pay the tax determined by the kingdom, how did the Sages permit one to lie in order to avoid paying?

אמֵר ר֔ב חִינָנָא אָמֵר ר֔ב כְּהַנָּא אָמֵר
שְׁמוֹאֵל בָּמוֹכֵס שָׁאֵן לוּ קַצְבָּה דְבֵי רִ
נָאֵי אָמֵר בָּמוֹכֵס הַעֲוֹמֵד מַאֲלִי:

- ⁵ **Rav Hinnana said** that Rav Kahana said that **Shmuel said:** The mishna is referring to a tax collector who has no fixed amount for collection established by the kingdom, but rather collects the tax arbitrarily. Therefore, this case is not included in the law of the kingdom. A Sage of the school of Rabbi Yannai said: The mishna is referring to a tax collector who establishes himself as such independently and was not appointed by the kingdom.